

ПРЕДОСМОМАРТЕНСКИ ПРИЗНАНИЯ

Създателят на вестника и фирмата „Лечител“ Атанас Цонков винаги се е отличавал - и сред сънародниците си, и сред колегите си от журналистическата гилдия - с уважителното си отношение към жените. Фалшивите обноси му бяха чужди и това негово победение спрямо нежния и по-слабия пол, колкото го доближаваше до културата на европееца, толкова го отдалечаваше от манталитета на балканеца. То наистина бе проява на искрената му почителност към качествата и способностите, заложен в женската природа. Почтителност, каквато рядко може да се долови в отношението на българина, пък бил той бизнесмен, интелектуалец, политик...

Приближаващият осмомартенски празник е повод да запознаем читателя и с тази черта от характера на Атанас Цонков, като препечатваме няколко откъса по темата, взети от излязлата неотдавна негово автобиография „Има начин!“. Книгата може да намерите във всички магазини „Лечител“, както и онлайн на shop.lechitel.bg.

МАЙКА МИ, ЧОВЕКЪТ НА ДУШАТА МИ

Един от най-ранните ми детски спомени е от жътва, може би защото майка ми Цветана и жътвата са за мен свързани понятия. Тя беше семейният комбайн, жънеше за десет души... Всичко лежеше на мамините ръце – нивите, целият семеен имот, аз и по-големият ми брат. А тя, милата, работеше, както хората дишат. Не знаеше какво е умора. Не философстваше, не коментираше, не се оплакваше, не се хвалеше – просто си вършеше работата. Такава я помня още от три-четиригодишно хлапе и този неин образ и днес се припокрива с моята представа за големите хора – няма значение дали са хора на изкуството, науката, строителството или вършат селска работа...

Беше полуобразована жена, учила до трето-четвърто отделение, но имаше мъдростта на философ, търпеливостта на дипломат и умееше да избягва скандали, конфликти, кавги.

В ранното ми детство не помня вкъщи да е имало книги. Родителите ми бяха полуграматни – можеха да се подписват, но за четене време са нямали. И не зная откъде майка ми беше взела една тънка книжка, вероятно е била буквар на братовчед ми или на брат ми. Помня как вечер от тази книжка ми е чела Ботйовата балада „Хаджи Димитър“. И още от-

тогава съм запомнил няколко куплета. Любимият ми беше:

„На една страна захвърлил пушка,
на друга сабя на две строшена...
Очи тъмнеят, глава се люшка,
уста проклинат цяла вселена!...“

И така образно си представях сцената, като да е хайдутинът пред очите ми, като филм... Допускам майка ми да не е знаела, че е стихотворение на най-великия ни поет, но съм й благодарен, че точно него ми е чела за „лека нощ“. ...Не помня от нея нито приказки, нито песни, нито разговори, но заради този спомен бих казал, както Яворов за своята майка, че тя е „човекът на душата ми“.

ЖИВОТЪТ Е НЕМИСЛИМ БЕЗ ПРИСЪСТВИЕТО НА ЖЕНАТА

Хемингуей написа „Старецът и морето“, Шолохов – „Съдбата на човека“ - два шедьовъра, достойни за Нобелова награда, които си приличат и по това, че в тях не присъстват женски образи. Бидейки големи писатели, тези автори доказват, че може да се прави художествена литература от най-високо качество, без да се злоупотребява с женския образ в художественото слово.

Но живеят живот е немислим без присъствието на жената. Жената е всъщност по-издръжливата - и физически, и психи-

чески. Още от праисторията, когато мъжът само е тичал по гората, да убие някое животно, тя и огнището поддържа, и храната приготвя, и пещерата чисти, и гледа хлапчето, а ако дойде враг - и воюва.

Откак го има човешкият род, жената е мъж и още нещо.

Според мен фирмите, кметствата, министерствата, държавите, може би и ООН-то трябва да се управляват от повече жени, а за съветници да имат мъже. Жената е създадена от природата, от историята да ръководи, да организира. Тя има повече данни, дарби и дадености да бъде в лидерската позиция. Има предимства пред мъжа като ръководител. Но обществата са силови и си решават проблемите все от позицията на силата, затова и жените са поставени в подчинено положение...

Друга тема е, че жената, чийто житетски периметър в праисторията е бил около огнището и пещерата, е оставала сляпа за далечните разстояния и пространствените измерения. За нея са били „мъжка работа“ посоките „изток-запад“ или „север-юг“, както и белезите, по които мъжът се е ориентирал към желаната цел - било някой връх, било лешникова горичка, боровинков храст, река, езеро...

Тези знания още не ми бяха влезли в главата, когато страстно скитах през младостта си по родните планини, често в компанията на някоя чаровница. И почти винаги, когато сме се случвали на планински кръстопът, сме влизали в спор: като по някаква вътрешна заповед моята спътничка се запъваше и нелогично, но упорито твърдеше, че избирам погрешна посока... По-късно разбрах, че грешката ми не е била в избраната от мен посока, а в непознаването на женската природа...

В годините на соца проблемът за разликите и равенството между половете бе решен според марксистките разбирания на „другарите“. Жената, казваха те, иска да е равна с мъжа, иска да е еманципирана. И я „еманципираха“, дори четирикратно: всяка жена получи правото, но и задължението, да се изявява не в една, а в четири сфери едновременно. Първо, като трактористка, стругарка или строителка, тикаща свръхтежката ръчна количка с пресен бетон; второ, разбира се - като майка; трето - като съпруга, с всичките съпружески и домашни (слугински) задължения; четвърто като общественичка - партийна, профсъюзна, ОФ-като комсомолска активистка. И пето, шесто, десето - като същество, на което му губят всичкото свободно време за оскотяваща комунистическа идеология, манифестации, събрания, бригади...

А при днешната лъжедемократия и полусвобода, проблемът за женско-мъжкото равноправие се изкористи, деформира, стана гротескно и долнопробно, както всичко друго. Тези, които формират обществените ценности и нагласи, обърнаха свободата на жената в свобода, в гавра, в окарикуриране и инвалидизиране на жената - не по Кодекса на труда, а поощрявайки я за непривични и неприлични нейни изяви в чисто мъжки спортове: футбол, бокс, щанги. А те понякога осакатяват и усмъртват даже яката мускулно-ставна система на мъжа, какво остава за крехкото женско уязвимо тяло: дори само един боксов удар в гърдата може да предизвика туморно образувание. За тези свои думи съм готов да отговарям публично, защото имам достатъчно наблюдения, данни, информация.

Кръвен тест измерва скоростта на стареенето

Изследователи от Училището по обществено здравеопазване „Мейлман“ на Колумбийския университет разработиха нов кръвен тест за измерване на темповете на биологичното стареене. Основан на анализ на химически маркери върху ДНК в белите кръвни клетки, известни като белези на метилиране на ДНК, тестът е наречен DunedinPACE (на името на изследвана кохорта от хора, родени в град Дънедин в Нова Зеландия, която е била използвана за разработване на теста; съкращението PACE означава Скорост на стареенето, изчислена на базата на епигенома). Той е ново допълнение към бързо нарастващия списък от тестове на ДНК метилирането, предназначени да измерват стареенето, и е изключително авангарден.

„Това, което прави DunedinPACE уникален, е че докато други тестове имат за цел да измерват колко стар или млад е един човек, DunedinPACE измерва дали стареете бързо или бавно“, казва Даниел Белски, асистент по епидемиология

от „Мейлман“ и изследовател от Колумбийския център за стареенето. Това го прави много по-чувствителен инструмент за улавянето на ефекти от интервенции, целящи да забавят стареенето, или от фактори, които го ускоряват.

„Докато други измерители на стареенето са разработени да улавят всички свързани с него промени, натрупани в течение на живота, нашият е фокусиран върху измененията, които са настъпили в близкото минало – обяснява ученият. - Удивителното е, че дори при този ограничен фокус, DunedinPACE е също толкова точен, колкото и най-добрите съществуващи тестове, в предсказването на заболявания, инвалидност и смърт в бъдеще, и е по-добър от тях в оценката на рисковете.“

Разработен от Белски и негови колеги от университета „Дюк“ в САЩ и Университета на Отаго в Нова Зеландия, DunedinPACE проследява промените в 19 биомаркера за интегритет на органите и системите при 1000-та члена на Дъне-

динската кохорта, които били включени в изследването още при раждането си през 1972-1973 година и се проследяват и до днес. Настоящото изследване използвало данни, събрани от участниците, когато са навършили 26, 32, 38 и 45 години. Освен това авторите са използвали данни и от още четири мащабни дългосрочни проучвания.

Според анализа при хората на средна и по-напреднала възраст с по-ускорено стареене съгласно DunedinPACE имало по-висок риск от инцидентно хронично заболяване, инвалидност и смърт; в течение на цялата продължителност на живота темпът на стареенето кореспондирал с мерки за биологичната възраст, извлечени от химичния състав на кръвта и данните на метилирането на ДНК, и със субективните възприятия на участниците за собственото им здраве. Освен това тестът показвал по-бърза скорост на стареене при младите хора, които са били изложени на бедност и виктимизация (превърщането на човека в реална или

потенциална жертва на отделно престъпление или на престъпността като цяло). „Накратко казано, DunedinPACE представлява новаторска мярка за стареенето, която може да допълни съществуващите измерители на стареенето въз основа на ДНК метилирането, помагайки за разширяване границите на геронтологията“, отбелязва Белски.

Превод от английски
Таня ТОНКОВА